

APIE NIKITOS CHRUSČIOVO VALDYMĄ

Brežnevas pakeitė Chruščiovą, kuris buvo nenuorama, „voliuntaristas“, visą laiką bandęs priversti sovietinę sistemą normaliai bei rezultatyviai veikti. Reikalas buvo tas, kad Chruščiovas buvo turbūt visoj sovietinėj vadovybėj vienintelis pasilikęs žmogus, kuris vis dar tikėjo komunizmu; tikėjo jis ir tuo, kad sovietų socialistinė valstybė yra tinkamas instrumentas komunizmui pasiekti, taigi iš esmės ji galinti atlikti tas funkcijas, dėl kurių ji teoretiškai ir buvo sukurta. Tuo Chruščiovas ir skyrėsi nuo visų kitų sovietų vadovų, kurie jau niekuo nebetikėjo, išskyrus savo valdžia, privilegijomis ir saugumu. Chruščiovas, beje, buvo muzikiško tipo tikintysis. Muzikas neskaito Biblijos, jis nėra joks teologas. Jis tiki Dievą, nes tiki – be jokių argumentų ar sudėtingų išvedžiojimų. Lygiai taip ir Chruščiovas. Nei Marxo, nei Engelsono jis neskaitė, bet kaip tas muzikas tikėjo marksizmu, komunizmu ir sovietų valdžia. Ir jis vis negalėjo atsistebėti, kodėl gi tos puikios idėjos neįsikūnija, neįsigyvendina sovietų valdžios veikloje. Jis galvojo, kad visa bėda glūdi ne visai vykusioje jos techninėje organizacijoje, ir todėl visą laiką tą valdžios sistemą ir reorganizuodavo. Per visą jo valdymo laiką šalyje nieko daugiau nevyko, išskyrus vienintelį procesą – nuolatinę reorganizaciją. Tai, žinoma, tik dar daugiau dezorganizavo sovietinę sistemą, silpnino jos stabilumą ir galų gale tapo jai mirtinai pavojinga.

Iš esmės Chruščiovo veikla priminė seną Krylovo pasakėčią apie žvėrių kvartetą. Žvėrys, pasiėmęs muzikos instrumentus, susėdo sugrot kvartetą. Bet kaip jie besusėdavo, muzikos iš jų grojimo vis neišeidavo. Taip ir Chruščiovui, kaip tiems žvėrim, visą laiką atrodė, kad muzika, teisingai muzikantus susodinus, gali išeiti. Jis vis persodinėdavo tuos savo muzikantus, o muzikos vis tiek nebuvo. Tačiau patikėt, kad muzikos ir negali būti, nes muzikantai netikę, jis vis tiek negalėjo.

Štomas A. „Naujos tendencijos bei kryptys Sovietų Sąjungos politikoje“, in: Štomas A. *Laisvės horizontai*, Vilnius: „Baltos lankos“, 2001, p. 47–48.